

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

På elevernas planhalva

En kvalitativ intervjustudie som belyser högstadiееlevs normföreställningar om ämnet Idrott och hälsa

Micaela Lööf

Ämneslärarprogrammet med
inriktning mot arbete i grundskolan
årskurs 7–9 i Idrott och hälsa

Examensarbete: 15hp
Kurs: L9ID2A
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: HT/2019
Handledare: Britta Thedin Jakobsson
Examinator: Beatrix Algurén
Kod: HT19-2940-008-L9ID2A

Nyckelord: *Idrott och hälsa, Kön, Könsnormer*

Sammanfattning

I kursplanen för Idrott och hälsa står det beskrivet att elever förväntas kunna ta ställning till hur deras val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön. Ytterst lite forskning har bedrivits med syfte att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån flickor och pojkars uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till elevernas normföreställningar. Syftet med den här studien är därför att bilda en uppfattning om flickor och pojkars föreställningar kring detta. För detta så intervjuades sju elever (fyra flickor, tre pojkar). Under intervjun så användes en fotokonstruktion. Med hjälp av ett genusteoretiskt ramverk analyserades det empiriska materialet, vilket sedan diskuterades utifrån könsnormer och lärarens utformning av undervisning och val av ämnesinnehåll. Resultatet visar att flickor och pojkar baserar sina idrottsliga val på den verklighet de känner igen, saker som de upplevt. Intressanta upptäckter har gjorts i denna studie som tillsammans talar för en gynnsam position för pojkarna i en undervisningsform som hämtat mycket inspiration från föreningsidrotten. Ett resultat som på förhand inte var tänkbart var att pojkarna framställdes som bäst på samtliga sporter, inklusive dans, och att samtliga informanter valde en bild av en flicka när de skulle utse vem som de trodde var bäst på Idrott och hälsa. Slutsatsen är att undervisningen bör utformas på ett sätt som motsätter sig elevens egen uppfattning av flickor och pojkars fysiska förmåga samt utformas med tydligare kunskapsmål. Detta kan tänkas legitimeras undervisningens innehåll ur ett elevperspektiv.

Förord

Att skriva förord skulle visa sig bli den enklaste delen i denna process, dels för att det finns många att tacka, dels för att resten har varit krävande och kämpigt i många lägen. Men jag vill inledningsvis tacka den föreläsaren som en gång i tiden sa att detta arbete inte förväntas bli en kioskvältare, och sanna denne mans ord; kiosken står kvar.

Men min största tacksamhet riktas till min handledare, Stockholms sanna pärla, som stått ut med dålig internetuppkoppling och dåraktiga funderingar. Även ett stort tack till studiens informanter som inte bara stod ut med mig utan även tog sig sin tid och ärlighet som krävdes för att studien skulle nå sitt syfte. Jag vill även visa min ödmjukaste tacksamhet gentemot mina studiekamrater som tog sig tid till att gå igenom alla bilder som slutligen användes i studiens rekonstruktionsdel för att bekräfta dess kredibilitet. Men ett särskilt tack går ut till min studiekompanjon, Johan Mökander, som alltid har funnits ett telefonsamtal bort. Tack gubben!

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	3
1.1 Syfte och frågeställningar	3
2. Bakgrund	4
2.1 Centrala begrep	4
2.1.1 Kön respektive Genus.....	4
2.1.2 Manligt respektive kvinnligt.....	4
2.2 Tidigare forskning.....	5
2.2.1 Ämnet Idrott och hälsa: En historisk redogörelse	5
2.2.2 Flickor och pojkar inom idrotten.....	6
2.2.3 Undervisningsinnehåll: Idrott och hälsa ur ett elev- och lärarperspektiv	7
2.3 Teoretisk referensram.....	8
3. Metod	9
3.1 Design	9
3.2 Urval	9
3.2.1 Inklusions- och exklusionskriterier	9
3.2.2 Studiens deltagande och bortfall	10
3.3 Datainsamling.....	10
3.4 Databearbetning och analys	11
3.5 Forskningsetiska ställningstaganden.....	12
4. Resultat.....	13
4.1 Ämnets syfte och innehåll enligt eleverna	13
4.1.1 Att vara aktiv.....	14
4.1.2 Att tävla och spela boll	14
4.1.3 Ämnesinnehåll om eleverna själva fick bestämma	15
4.2 En indikation på idrottens könsmonster	16
4.2.1 På pojkarnas planhalva	17
4.2.2 Föreställningar om pojkar och flickor; isärhållning och rangordning.....	18
4.3 Normer inom ämnet Idrott och hälsa.....	20
4.3.1 Normer som styr hur man ska respektive inte ska vara vara.....	20
4.3.2 På flickornas planhalva?	20
5. Diskussion	22
5.1 Metoddiskussion.....	22
5.1.1 Brister och förtjänster.....	22
5.1.2 Giltighet, trovärdighet och noggrannhet.....	23
5.2 Resultatdiskussion	24
5.2.1 Idrott och hälsas genusformeringar.....	24
5.2.2 På motståndarnas och försvararnas planhalva.....	25
5.2.3 Den högpresterande- respektive den attraktiva kroppen.....	26
5.3 Slutsats och implikationer	26
6. Vidare forskning	27
Referenslista.....	28
Bilagor	31

1. Introduktion

Varför kan inte tjejer kasta boll?

Tjejer kan inte grundläggande kastteknik. Det vill säga: är du högerhänt så ska vänster ben placeras längst fram i kastriktningen, när kastet utförs. Givetvis tvärtom om du är vänsterhänt. Tjejer tenderar att ha högerbenet framme när de kastar med högern, vänster ben framme när de kastar med vänstern. Testa själva om ni vill vara tjejkastare. Blir riktigt fjolligt och härligt. Upphetsande för praktikfikusarna som spanat in er. (BreEeev, 2015, 4 juni)

Citatet ovan är utmärkande i sin karaktär och är hämtat från diskussionsforumet Flashback där det diskuterades *varför* tjejer inte kan kasta boll. Föreställningar av kön och hur kön sedan kopplas till fysiska förmågor är inte ett nytt fenomen, snarare tvärt om. Olofsson (1989) redogör för denna problematik i sin avhandling ”Har kvinnorna en sportslig chans” vars syfte var att beskriva och försöka förstå villkoren för kvinnors deltagande i idrott. Olofsson menar att idrotten har skapats av män för män, och dessutom beskrivits av män med föreställningen om att det är dessa som innehar en (högrepresterande) idrottskropp. Men idrotten är inte bara skapad för män av män utan utifrån en förställning om hur manliga idrottare är och borde vara, vilket skapar en viss typ av maskulinitet. I bakgrunden till denna utveckling skapades även en konstruktion av femininiteten som en slags biprodukt av de egenskaper som inte är åtråvärt inom idrotten och samhället (Connell, 1987; Hirdman, 1988).

Den 27 april 2018 gick utbildningsdepartementet ut med ett pressmeddelande om att en förtydligad läroplan ska öka jämställdheten i skolan (Regeringskansliet, 2018). Att erbjuda lika möjligheter och villkor för alla elever, oberoende av könstillhörighet, framställs som avgörande för att nå en jämlik skola. Här beskrivs organisationens och pedagogens roll; hur bemötande, krav och förväntningar bidrar till att forma elevernas uppfattning om vad som är manligt och kvinnligt. Detta kan delvis förklara varför tidigare forskning till större del har fokuserats utifrån lärar- och ledarperspektiv i arbete med ökad jämställdhet mellan könen, inte minst i svensk skola, men även inom ämnet Idrott och hälsa.

Genom ett förtydligande i ämnet Idrott och hälsas centrala innehåll så förväntas eleverna ta ställning till hur deras val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön (Skolverket, 2019a). Det är därför av vikt att bedriva mer forskning ur ett elevperspektiv för att få insikt om hur flickor och pojkar tänker om fysisk förmåga och vad som kan anses påverka detta förmåga. Då, och endast då kan vi tänkas mötas på elevernas planhalva.

1.1 Syfte & frågeställningar

Syftet med denna studie är att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar.

Utifrån syftet ställs följande frågeställningar:

1. Vad är det för undervisningsinnehåll som eleverna möter?
2. Hur uppfattar eleverna att undervisningens innehåll är anpassat för flickor och pojkar?

2. Bakgrund

I följande kapitel kommer centrala begrepp presenteras, därefter presenteras tidigare forskning. Slutligen beskrivs det teoretiska ramverket som kommer ge hjälp vid arbetet med identifiering av viktiga fenomen samt vid analys och tolkning av det empiriska materialet.

2.1 Centrala begrepp

Härnäst kommer följande begrepp redogöras för: *kön respektive genus, manligt respektive kvinnligt* (varav en underkategori uppkom).

2.1.1 Kön respektive genus

I denna uppsats har ett val gjorts att särskilja begreppen kön och genus. Som läsare av denna uppsats så kan det vara av vikt att förstå att det saknas en enkel förklaring till begreppen. Båda begreppen utgår ifrån kroppen men de utger två olika beskrivningar och tolkningssätt av den. Kön beskriver den faktiska och fysiska kroppen medan genus beskriver hur människan formar och tolkar den fysiska kroppen – med andra ord blir kroppen det vi gör den till och får de attribut den tillskrivs (Mattsson, 2010).

Historikern Hirdman (1988; 1993) är den som i Sverige har präglat genusbegreppet. I Hirdmans texter så delges tankarna om hur genus inte bara är något som handlar om att tolka eller kategorisera människor utan ett system som ordnar män och kvinnor. Men trots detta så har denna diskussion och distinktionen mellan kön och genus försvårats på grund av det svenska begreppet ”kön” och dess otydliga innebörd (till skillnad från engelskans tydliga distinkta skillnad *sex* och *gender* (Rubin, 1975)). Det svenska begreppet kön innefattar både betydelsen av biologiskt och av konstruerat kön vilket har lett till att forskare i Sverige ofta undviker uppdelning mellan begreppen och därför avstått att skilja kön och genus åt. I denna uppsats kommer begreppet kön att användas med föreliggande innebörd.

2.1.2 Manligt respektive kvinnligt

Föreställningen av manligt och kvinnligt är av vikt för hur vi ordnar könen (Grahn, 2008). Det är inte kroppen i detta sammanhang som avgör vad som är manligt respektive kvinnligt utan det som socialt och kulturellt förknippas med att vara man eller kvinna. Hirdman menar att barnen föds in i en samlad tankefigur där män och kvinnor skapas: ”Genusskapandet, historiskt och geografiskt lagrade föreställningar om vad ”man” och ”kvinna” är, är den djupaste och ursprungligaste livsvärldsskapelsen” (Hirdman, 1988, s. 52). Mannen i den västerländska kulturen kännetecknas av att vara stark, modig, lojal och heterosexuell i motsats till kvinnliga egenskaper som moderlighet och omtänksamhet. Medieforskaren Anja Hirdman (UR Skola, 2017) menar att många idéer om manlighet handlar om att inte inneha egenskaper som kan klassas som feminint. Genom att noga förhålla sig till normen av manlighet så förstärks den och avvikande normer stängs ute.

Fagrell (2000) analyserade i sin avhandling hur barn i sju till åttaårsåldern resonerar kring frågor som rör idrott och kön med syfte att kartlägga och problematisera deras föreställning om kvinnligt och manligt i relation till kropp och idrott. Fagrell identifierar idrotten som en viktig uppfostringsmiljö och social mötesplats där barn kan lära sig tolka de sociala koderna och forma relationer och förhålla sig till det manliga och kvinnliga. Resultatet från avhandlingen visar att

flickor och pojkar har föreställningar av vad som är en pojk- respektive flickidrott¹. Detta var något som accepterades och till och med klassades som naturligt.

2.1.2.1 Normer

Larsson (2018) beskriver normer som något som genomsyrar alla verksamheter och har en förmåga att uttrycka en maktordning. Normer hjälper till att främja och begränsa människan och de som bryter mot normer får oftast betala ett högt pris. Att vara normal (inom vad som normen klassar som normal) kostar inget då det är vad som sätter utgångspunkten för vad som uppfattas som självklart för majoriteten. Trots att det kan stå en dyrt att inte följa de maktordnade normerna så finns det alltid människor som inte kan – eller rent utav sagt inte vill – följa normerna och det är dessa människor som hamnar utanför den sociala gemenskapen.

2.2 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer tidigare forskning presenteras. Val av forskning har baserats på uppsatsens problemformulering samt forskningsfråga.

2.2.1 Ämnet Idrott och hälsa: En historisk redogörelse

Larsson, Fagrell & Redelius (2005) har genomfört en genomläsning av de nationella kursplanerna för ämnet Idrott och hälsa och har genom detta kunnat visa hur ämnet har gått från särundervisning till samundervisning som undervisningsform. Idrott och hälsa är ett av få ämnen i svensk skola som historiskt förknippas med särbehandling av flickor och pojkar när det kommer till undervisning och styrdokumentet. Könens särundervisning präglade utbildningssystemet under 1900-talets första hälft men lyckades ändå leva sig kvar i just detta ämne under en längre period än så. Till en början så präglades ämnet av en form för fysisk fostran och var något som låg i nationens intresse för att möta behovet av ett starkt och dugligt försvar, vilket avskrev flickorna från undervisningen (Grahm, 2008).

1962 så genomfördes grundskolan i Sverige och ämnet *Gymnastik* handlade i huvudsak om att träna eleverna med föreskriften om att från och med årskurs fem så ska flickor och pojkar om möjligt bilda skilda grupper. Flickor skulle utbildas inom estetik och pojkar skulle lära sig teknisk grundskolning, styrka, spänst samt stilkänsla (Skolöverstyrelsen, 1962). Införandet av Lgr 80 innebar att ämnet bytte namn från dåvarande *Gymnastik* till *Idrott* med mål som befattades som utvecklande av elevens fysiska, psykiska och sociala färdigheter som ett medel för hälsa och välbefinnande. I kursplanen för Idrott stod det angivet att flickor och pojkar redan i tidig lågstadieålder ska vänja sig att öva och spela tillsammans i lag (Skolöverstyrelsen, 1980). En sådan skjutning (från sär- till samundervisning) menar Larsson, Fagrell & Redelius (2005) kan handla om den jämställdhetsträvan som hade uppmärksammats i samhället men att utjämnningen skedde på sådant vis att flickor uppmanades att delta i sådant som pojkar gjorde, inte nödvändigtvis tvärtom. Lpo94 (Utbildningsdepartementet, 1994a) och kursplanen för ämnet *Idrott och hälsa* betonade relationen mellan fysisk aktivitet och hälsa med ett förflyttat fokus från att träna kropp till att skapa ett intresse för att vara fysiskt aktiv. I kursplanen för ämnet betonades skolans ansvar att motverka traditionella könsmönster och att eleverna under

---

¹Pojkar sa att de föredrog fotboll, ishockey och bordtennis men undviker gärna sporter som kan förknippas med dans och skönhet. Flickor föredrog ridning och konståkning men undviker gärna lagsporter som symboliserar styrka och våghalsighet.

skolans gång ska få chans att pröva och utveckla sina förmågor och intressen, oberoende av kön. (Utbildningsdepartementet, 1994b). I dagens läroplan för grundskolan (Lgr11) står det hur skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Det står även att skolan ansvarar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling (Skolverket, 2019b). Parallellt med detta så kan en likvärdig formulering finnas i kursplanen för Idrott och hälsa där undervisningen förväntas skapa förutsättningar för alla elever att under hela sin skoltid kontinuerligt delta i skolans fysiska aktiviteter, vilket ska bidra till att eleverna utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga (Skolverket, 2019a).

2.2.2 Flickor och pojkar inom idrotten

Flickor och pojkar idrottar inte under samma förutsättningar. En omfattande och mångfacetterad idrottsforskning visar att människans val av idrott alltså påverkas av idéer av vad som är manligt och kvinnligt (Azzarito & Katzew, 2010; Fagrell, 2000; Grahn, 2008; Larsson 2003, 2018; Olofsson, 1989). Den på förhand nämnda idrottsrelaterade forskningen är exempel på den diskussion som förts angående könsproblematiken inom idrotten men det var med Olofsson (1989) som genombrottet kom med slutsats att idrotten skapats av män för män, och dessutom beskrivits av män med föreställningen om att det är dessa som innehar en (högpresterande) idrottskropp. Fagrell (2000) kunde i sin studie visa att unga flickor och pojkar har en tydlig föreställning av vad som är en flick- respektive pojksport. Detta var även möjligt att utläsa ifrån resultatet av Larssons avhandling (2001) när Larsson undersökte äldre ungdomar (16–19 år). Resultatet av den studien var att stereotypiska föreställningar om manligt och kvinnligt även var vanligt bland ungdomar i de äldre åldrarna. Pojkarna beskrevs med egenskaper som kan anses vara viktiga egenskaper i samband med tävlingsinriktad idrott: Utåtriktad, aktiva och förnuftiga. Flickorna beskrevs därefter med egenskaper som inåtriktade, passiva och känslomässiga.

I ”Idrottens könsmonster” (Larsson, 2018) så synliggörs könsmonstret inom specifika sporter. Idrotter som basket, orientering och simning innehar en relativt jämn fördelning mellan könen. Ridsport, konstakning och gymnastik bedrivs till större del av kvinnor och som motsats till detta är flygsport, amerikansk fotboll och ishockey mannens idrott.

Riksidrottsförbundet (2019a) menar att jämställdhet är en förutsättning för framgångsrik idrottsutveckling men att inom idrotten är jämställdhet en fråga om demokrati, resurser och intressen. Detta ställningstagande resulterade i ”Idrottsrörelsen jämställdhetsmål” med det övergripande målet att kvinnor och män ska ha samma makt att forma idrotten och sitt deltagande i idrottsrörelsen (Riksidrottsförbundet, 2019b). Men för att motverka orättvisorna inom idrotten så måste ledarna synliggöra könsmonstren och könsnormer inom den specifika idrotten, vilket är precis det som Larsson (2018) förhåller sig till när han undersöker idrottens könsmonster. Larsson menar att det är i mötet med idrottsverksamheternas ”måsten” och föreställningarna om hur pojkar och flickor är – dvs könsnormer, som producerar könsmonstren, vilket i sin tur förstärker föreställningarna om idrott och kön. Detta bidrar till föreställningar om att verksamheten måste vara på ett visst sätt, exempelvis talar Larsson (2018) om brottnings och ishockey och hur det utmärks via kamp och aggressivitet men problematiserar detta utifrån det faktum att båda sporterna kommer med förnyade och förenklade regler för flickor. Modellerade förväntningar inom fysiskt krävande sporter förstärker föreställningen om vad flickor och pojkar ”är”, vilket har resulterat i att idrottsrörelsen har skapat en problematisk relation mellan idrottandet och könsnormerna (Larsson, 2018).

2.2.3 Undervisningsinnehåll: Idrott och hälsa ur ett elev- och lärarperspektiv

”Tjejer, ni behöver inte göra det här” lyder ett citat taget från Larsson, Fagrell & Redelis (2005), taget för att belysa en sekvens av flickor och pojkars olika villkor under en lektion i Idrott och hälsa. Forskarna ställer sig frågan om vad detta kan tänkas få för tänkbara konsekvenser: Vad är det som värdesätts i undervisningen? Vad får det för konsekvenser för elevernas lärande och lärandet om sig själva? Vilka föreställningar om flickor och pojkars olika fysiska förmågor i samband med idrottsliga aktiviteter präglar undervisningen? Resultatet får tala för sig själv: Värden som värdesätts i ämnet är värden som förknippats med manlighet. Dessa värden kommer till uttryck på olika vis, dels via urval av undervisningsinnehåll, dels via synen på manligt och kvinnligt: Pojkarna hyllas medan kraven för flickorna sänks. När lärarna i undersökningen fick frågan om betygsättning framkom det att mätbara prestationer, helst med inslag av styrka och idrottsliga resultat utgjorde grunden för betygsunderlaget och att detta premierades framför reflektioner och estetiska uttryck. Larsson, Fagrell & Redelis studie må vara fjorton år gammal och undersökningen må ha bedrivits under en tid som kännetecknas av en tidigare läroplan för ämnet. Men har något egentligen förändrats under de senaste tretton åren?

Skolinspektionens (2018) genomförde en kvalitetsgranskning av ämnet Idrott och hälsa i årskurs 7–9 på uppdrag från regeringen. Granskningen omfattar dels i vilken utsträckning undervisningen i idrott och hälsa planeras och bedrivs utifrån kursplanen, dels i vilken utsträckning undervisningen i Idrott och hälsa genomförs med allmändidaktiska kvaliteter. Vad Skolinspektionen gör i sin rapport är att sammanställa några av de viktigaste iakttagelserna varav det mest centrala kommer härefter presenteras: *Fokus är på fysisk aktivitet och bollspel:* Undervisningen är utformad så att fokus huvudsakligen hamnar på fysisk aktivitet, bollspel och bollekar och är anpassad till elever som på fritiden redan idrottar, praktisk kunskap prioriteras före teoretisk kunskap. *Tävlingsmomenten ger olikvärdiga förutsättningar:* Skolinspektionens granskningsrapport synliggör hur vanligt förekommande det är med tävlingsmoment i undervisningen. Organisationen av undervisningen leder till att elevernas fysiska status exponeras och eliminerar en organisationsform som bygger på alla elevers likvärdiga förutsättning att utveckla de förmågor som är kopplade till just rörelse. Det uppstår även en problematik om huruvida flickor och pojkar ska ingå i ett lag eller skiljas åt när tävlingsaspekten är vanligt förekommande i lärarens undervisning. *Trygga och otrygga situationer:* De flesta elever upplever att lärandemiljön i samband med undervisningen är trygg men verbalt samt fysiskt våld ökade i takt med ökat inslag av tävlingsmomenten i undervisningen: ”När alla elever förväntas utföra samma aktivitet på samma nivå finns det elever som genom de skillnader som finns i fysisk förmåga, kön eller idrottsvana blir åsidosatta och självmant drar sig undan aktiviteten.” (Skolinspektionen, 2018, s. 5). *Flickor och pojkar upplever ämnet olika:* Flickor upplever inte att de får samma återkoppling från läraren som pojkarna. Flickor upplever att de inte får utrymme i undervisningen och pojkarna tycks även ha större förståelse för vad som krävs för att få ett visst betyg i ämnet.

Tidigare granskningsrapport av Skolverket (2010) fokuserade på att belysa ämnet Idrott och hälsa ur ett jämställdhets- och likvärdighetsperspektiv. Rapporten fick namnet ”På pojkarnas planhalva?” med tanke på det lägesresultat granskningen kunde framlägga bevis för. Sammantaget visar studien att undervisningens utformning samt innehåll påverkar elevernas aktivitet samt att tävlingslogiken står i vägen för elevens förmåga att se syftet med undervisningen. Farligheterna med en undervisning som enbart grundas på fysisk aktivitet är att det i själva verket kan upprätthålla och förstärka könsmonster – menat att pojkar kan skapa sig en dominansarena i skolans undervisning utefter lärarens val av aktiviteter. Tävlingsinslag, specifikt lag- och bollsport har fått ett stort utrymme i undervisningen. Fler pojkar än flickor är

aktiva inom bollsporter (Riksidrottsförbundet, 2016) så ett ämne som Idrott och hälsa som tenderar att ha tyngdpunkt på bollsporter fortsätter att aktivt missgynna flickornas intresse och prestationer inom ämnet. Samma studie visar även att lärare i regel sällan förlitar sig på eller att det förekommer fritolkning av kursplanerna. Skolverkets (2010) slutsats blev den att lärares bedömningsförmåga och könsmedvetenhet behöver utvecklas.

2.3 Teoretisk referensram

Hirdmans genussystem (1988) ska förstås som ett dynamiskt system; en beteckning på ett nätverk av processer, fenomen, föreställningar och förväntningar, vilka genom sin interrelation ger upphov till ett slags mönstereffekt och regelbundenhet. Dessa föreställningar är en del av, och genomsyrar, hela samhället där genus kopplas till makt och återskapar hierarkier mellan könen. Vad som bidrar till att man kan tala om detta system på ett generellt och abstrakt plan är teorins bärande logiker. Den ena logiken är dikotomin, dvs isärhållandets tabu: Manligt och kvinnligt bör inte blandas. Ordet dikotomin handlar, enligt Hirdman (1993), om den uppdelning som sker mellan man och kvinna utifrån samhällets normer där de båda könen tillskrivs olika egenskaper och attribut. Den andra logiken är hierarkin: Det är mannen som är normen. Det är mannen som är människan och därmed utgör normen för det normala och det allmängiltiga (Hirdman, 1988). Genom att mannen har innefattat den normerande ställningen så har, i skuggan av detta, kvinnan relaterats och positioneras utifrån genusformeringar (se nedan). Detta beskrivs vara något fundamentalt motsatstänkande, en dikotomisering där männen är det positiva och kvinnorna det negativa – A och B, och påvisar kvinnans positionering i relation till mannen (Grahn, 2008, s. 26):

1. A – icke A: (A) mannen, utgör normen och kvinnan är utesluten (icke A).
2. A – a: (A) mannen, utgör normen och (a) kvinnan behandlas som annorlunda och/eller avvikande.
3. A – B : (A) mannen och (B) kvinnan, är särskilda. De är ”olika sorter” och därför inte jämförbara.

I denna uppsats så kommer Hirdmans teori om genusformuleringar appliceras på studiens resultat för att belysa relationen mellan flickor och pojkar inom Idrott och hälsa. Formlerna kommer användas som ett sätt att visa hur konstruktioner av pojkar och flickor skapas på olika nivåer inom undervisningsämnet. Detta kommer tala för någon form av stereotypiskt tänkande kring könen med syfte att tydliggöra hur formlerna känns igen i dagens könsnormer.

3. Metod

Metod och urval kommer beskrivas nedan så att läsaren kan förstå de val som har gjorts och varför. Val av metod kommer styrkas med hjälp av relevant litteratur.

3.1 Design

Denna studie har en kvalitativ ansats via semistrukturerade individuella intervjuer och fotorekonstruktion. Val av intervju kommer från behovet av flexibilitet, att ge studiens deltagare större frihet att uttrycka sig i enlighet med studiens syfte och frågeställningar, något som ett strukturerat frågeformulär inte skulle tillåta (Christoffersen & Johannessen, 2015; Bryman, 2011). Informanterna måste få tala utifrån egna erfarenheter för att studien ska kunna belysa Idrott och hälsa ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till elevernas normföreställningar.

Genom rekonstruktion i form av att låta deltagarna välja ut foto på den som de anser vara bäst och sämst lämpad för Idrott och hälsa och sedan samtala om valet utifrån erfarenheter och uppfattningar så undersöks huruvida innehållet är kopplat till elevernas normföreställningar.

3.2 Urval

I ett inledande skede så kontaktades en nystartad högstadieskola i en medelstor stad i Sverige. Fördelar med en nystartad skola är att eleverna kommer från olika skolor med olika bakgrund samt egna erfarenheter av ämnet Idrott och hälsa, vilket påverkar möjligheten till att undvika att fånga en rådande kultur bland elever och lärare. Efter att rektorn godkände förfrågan att genomföra intervjuerna så blev nästa steg att söka godkännande från elevernas vårdnadshavare via skriftlig information. För detta skickades ett missivbrev ut (se bilaga 1). Utgångspunkten för urvalet av elever var ändamålsenlighet (Christoffersen & Johannessen, 2015) med hänsyn till tänkt målgrupp. För att utforma ett strategiskt urval så fick eleverna utifrån ett bekvämlighetsperspektiv² utgöra metoden för urvalet. De elever som fick godkännande och samtycke till att delta är de informanter och deltagare som utgör den empiriska datainsamlingen.

3.2.1 Inklusions- och exklusionskriterier

- Informanterna ska gå på en högstadieskola i Sverige och måste kunna hantera det svenska språket.
- Informanterna måste innan deltagande få en skriftlig tillåtelse från vårdnadshavare.
- Krav på godkänt betyg inom ämnet Idrott & hälsa. Detta för att säkerställa att informanterna har deltagit i undervisningen som möjliggör en uppfattning av ämnets innehåll.
- Informanterna måste vara väl införstådd med de krav som ställs på dem i en intervju, menat att eleverna måste vara kapabla att tala för sig.

---

²Ett bekvämlighetsurval innefattar att jag som forskare väljer den urvalsmetod som anses enklast och bekväm. För mig innebär detta att jag väljer en skola där jag redan känner rektorn och för mig är det en vinst utifrån ett tidsperspektiv, då examensarbetet ska vara genomförbart.

3.2.2 Studiens deltagare och bortfall

I ett tidigt skede tillfrågades sammanlagt 13 elever. Anledningen till att just dessa 13 elever blev ombedd att delta i studien grundades på information från rektorn att den gruppen var de som senast påbörjat sin skolgång på den valda skolan. Dessa elever ansågs kunna vara minst påverkad av kulturen på skolan och de normer som följer. Tre elever tackade nej där och då, tre elever lämnade aldrig in sitt godkännande från vårdnadshavare och exkluderades därför från studien. Kvar blev sammanlagt sju elever som kom från fyra olika skolor innan den nu valda skolgången (se tabell 1): Tre pojkar och fyra flickor. Informanterna fick i den här studien följande namn för att bibehålla studiens krav anonymitet.

Tabell 1. Lista över studiens deltagare

<i>Fiktiva namn</i>	<i>Ålder^a</i>	<i>Kön^b</i>	<i>Skola^c</i>
<i>Ahmed</i>	13	Pojke	Skola 1
<i>Karl</i>	14	Pojke	Skola 2
<i>Mike</i>	13	Pojke	Skola 2
<i>Elin</i>	14	Flicka	Skola 3
<i>Jennifer</i>	14	Flicka	Skola 4
<i>Rina</i>	14	Flicka	Skola 2
<i>Sarah</i>	13	Flicka	Skola 1

^a Fastställdes genom att informanten innan intervju fyllde i en enkät

^b Fastställdes genom att informanten innan intervju fyllde i en enkät

^c Symboliserar vilken skola informanterna kom ifrån innan

3.3 Datainsamling

Att utarbeta intervjuguiden var ett väsentligt steg i genomförandet av metoden. När intervjuguiden författades så användes rekommendationer från Christoffersen & Johannessen (2015): I ett inledande skede presenterar forskaren sig själv, projektet, frågornas karaktär, konsekvenserna av att delta, dokumentation och hur det går till samt forskningsetiska principer. Därefter börjar intervjun med enkla frågor som kräver enkla svar (skola, ålder, kön, intressen) för att utveckla en tillitsfull relation till informanten. Efter inledningen så introduceras det tema som kommer att belysas i intervjun för att få informanten att koncentrera sig och komma med egna erfarenheter och synpunkter på temat innan huvudintervjun. Christoffersen & Johannessen (2015) beskriver sedan användningsområdet av övergångsfrågor som den logiska förbindelsen mellan introduktionsfrågorna och nyckelfrågorna som utgör huvudintervjun, kärnan i intervjuguiden. Syftet med dessa frågor är att få den information som täcker undersökningens syfte och frågeställning. Intervjun avslutas sedan med neutrala frågor för att kunna runda av intervjun på ett korrekt sätt. Informanten förbereds och ges tid för avslutande kommentarer som kan reda ut något som för informanten är oklart eller om hen har frågor eller kommentarer om det som just skedde. Hela intervjuguiden går att se bland bilagor (bilaga 2). Varför just bollsport, simning, dans och orientering valdes ut i den del av intervjun där informanterna förväntades rekonstruera kan förklaras av den två enkla anledningarna: Bollsport pga. att det visade sig vara det mest frekventa undervisningsinnehållet enligt Skolverkets (2010) och Skolinspektionens (2018) rapport. Simning, dans och orientering pga. att dessa nämns tydligt i kunskapskravet för Idrott och hälsa. Beslutet att låta informanterna tala om ämnet Idrott och

hälsa utifrån upplevelser från deras tidigare skola grundas på det faktum att deltagarna endast gått på den valda skolan under en termin. Detta ansågs påverka informanternas förmåga att tala om ämnet i en negativ riktning. Efter utformningen av intervjuguiden så genomfördes pilotintervjuer för att förbereda inför de riktiga intervjuerna och testa kvalitén på den valda inspelningsmetoden, vilket var användandet av en telefon-app. Intervjuguiden modellerades efter detta.

Två veckor innan det att intervjuerna genomfördes så besöktes skolan för att kunna bekanta sig med miljön där informanterna är verksamma för att enklare tolka det som informanterna ifråga berättar (Bryman, 2011). Under besöket på skolan fastställdes en plats på skolan som erbjuder en bullerfri och ostörd miljö för att säkra kvalitén på inspelningen samt stärka informantens känsla av konfidentialitet. Deltagarna påmindes återigen en vecka innan det att intervjun skulle äga rum. Därefter valdes de bilder som skulle användas under rekonstruktionen. Att använda bilder som rekonstruktion av könsnormer har visat sig vara framgångsrikt i flera studier och valet har motiverats utifrån att bilder kan underlätta för barn att prata och besvara komplicerade frågor om kvinnligt och manligt. På så vis synliggörs ungas identitetsberättelser samt länken mellan ”jaget”, samhället och kroppen. Bilderna möjliggör för barnen att konkret, utan större överläggning, plocka ut de bilder som de själv anser vara överensstämmande med intervjufrågorna och som intervjuare får man ta del av studieobjektets identitet som annars inte är synligt (Fagrell, 2000; Harper, 2002; Azzarito & Katzew, 2010). Genom att ta del av tidigare forskning som behandlar normer och kroppsideal bland flickor och pojkar (Hedberg, Jengard & Leijon, 2019) så utformades en strategi utifrån Hirdmans genusteori för hur urvalet av bilder skulle genomföras. En sökning genomfördes vilket resulterade i att 22 bilder sammanställdes utifrån syftet. Urvalet av bilder minskades i omfång efter att studiekamrater rådfrågats. Slutresultatet blev tolv bilder – sex pojkar, sex flickor. Bilderna delades samtidigt in i tre kategorier baserat på nivå av överensstämmelse gentemot könsnormer och kroppsideal: hög-, mellan-, och låg överensstämmelse. Detta gjordes för både flickor och pojkar med ambition att varje bild på varje nivå skulle ha en motsvarande version bland bilderna på det motsatta könet (se bilaga 3 alt. figur 2).

Under intervjuerna fick informanterna ingen information om hur valet skulle gå till, inte mer än att de förväntades välja. Alltså fick informanterna ingen uppmaning om att flickor skulle välja flickor eller att pojkar förväntades att välja pojkar. Detta för att göra det möjligt att se hur pojkar och flickor ser på huruvida innehållet är kopplat till elevernas normföreställningar och dessutom hur detta kan tänkas påverka informanternas syn på den egna förmågan att prestera inom ämnet. Informanterna intervjuades individuellt och under intervjuveckan så fördes en forskningsdagbok som hjälp i bearbetningsprocessen. I forskningsdagboken antecknades saker såsom deltagarnas kroppsspråk och den allmänna känslan under intervjun. Tankar efter genomförd intervju skrevs även ner som en hjälpande hand inför nästa steg: Bearbetning och analys.

3.4 Databearbetning och analys

Efter det att intervjuerna var genomförda så transkriberas de ordagrant. Intervjuerna fick en medeltid på 18 minuter och transkriberingen av samtliga intervjuer bestod av sammanlagt 53 sidor. Materialet lästes igenom noggrant för att sedan kunna genomföra en kvalitativ innehållsanalys och finna bärande element i materialet för att göra en tematisering. Vad som kännetecknar en kvalitativ innehållsanalys är att först få en helhetsbild av materialet och därefter upprätta teman som sedan kodas för att finna likheter och skillnader (Kristensson, 2014).

Innan kodningen av materialet var i full gång så vändes blicken till Svenning (2003) och Alvehus (2013) för ytterligare principiell lärdom av den kvalitativa analysen. När materialet lästes igenom om och om igen så uppstod en ström av idéer och tolkningar. För att underlätta denna process så antecknades tankar och frågor till materialet. För att göra det så enkelt som möjligt så skrevs materialet ut på papper och genom användande av färgade markeringspennor markerades likheter/olikheter och återkommande faktorer. Därefter påbörjades processen att försöka finna mönster i det kodade materialet för att så genomföra tematiseringen. Genomgående under arbetet med att tolka innehållet så eftersöktes en viss distans från den teoretiska referensramen för att undvika risken att sortera bort information som i slutändan skulle ha visat sig vara av betydelse.

För att underlätta i kodningsprocessen av materialet så användes Neumans (1994) teorier om kodningsprocessens tre olika stadier: Öppen-, axiell- och selektiv kodning. Det första stadiet av denna kodning är att möta materialet med ett öppet sinne, en sorts cyklisk process för att bli införstådd med vad materialet faktiskt handlar om för att sedan kunna gå in djupare, den så kallade axiella kodningen. I detta skede söktes likheter och olikheter mellan informanternas svar och hur det kunde förstås utifrån tidigare forskning samt studiens teoretiska referensram. Det tredje stadiet som Neuman (1994) talar om är den selektiva kodningen; framställningen av teman utifrån innehållet som framgått under intervjuerna.

3.5 Forskningsetiska ställningstaganden

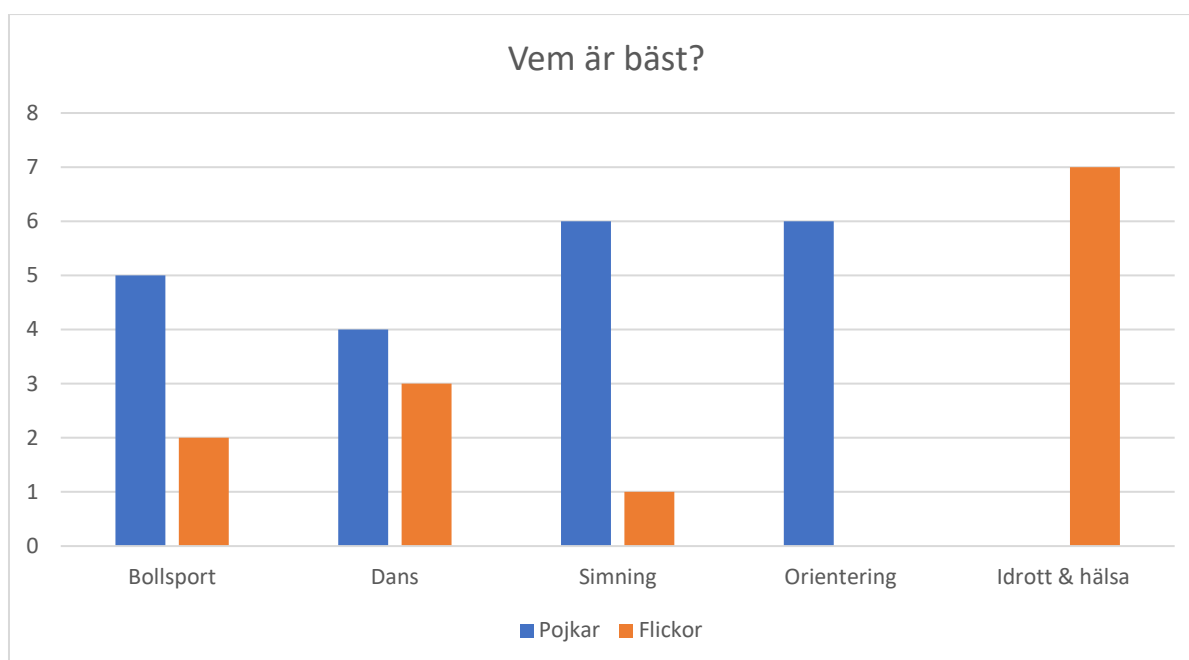
Samtliga deltagare i den här undersökningen har fått information om att ett medverkande kräver vårdnadshavares underskrift eftersom informanterna är under 16 år. Utifrån de forskningsetiska principernas fyra huvudkrav (Vetenskapsrådet, 2002) så har informanter och vårdnadshavare bearbetats och informerats. I ett inledande skede informerades deltagarna om studien och dess syfte. Därefter fick de elever som önskade att delta skriva under ett samtyckeskontrakt (bilaga 1) tillsammans med vårdnadshavare. Samtyckeskontraktet innehöll en beskrivning om vad deltagandet skulle innebära för informanten utifrån forskningens krav på konfidentialitet samt att insamlade uppgifter om informanterna endast kommer att användas för forskningsändamål.

Nyttjandekravet kan vara särskilt viktigt för studiens informanter. De ska inte behöva tro att deras delgivna åsikter ska påverka deras betyg i ämnet Idrott och hälsa. Som ansvarig för den här uppsatsen så är detta en självklarhet att deras lärare inte påverkas men informanterna befinner sig i en utsatt position där de först ska tala om kroppen som ett verktyg inom ämnet och även tala om den som de tror är bäst lämpad för ändamålet. Att vara medveten om den maktställning jag som intervjuare befinner mig i gentemot studiens informanter är väsentligt av etiska skäl och för att studien ska kunna mätas mot sitt syfte.

4. Resultat

Tre pojkar och fyra flickor i åldrarna 13–14 år har valt att delta i denna studie med syfte att kunna belysa Idrott och hälsa ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar. Vi vet inte mycket om informanternas idrottsliga bakgrund nu när resultatet ska presenteras. Vi vet inte heller om informanterna fick förmedla det de önskade att kunna förmedla när de fick förfrågan att delta. Men vad som med säkerhet kan fastställas är att informanterna ursprungligen kommer från olika skolor men att de nu går tillsammans på en nystartad skola i en medelstor stad i västra Sverige. Varenda en gillade Idrott och hälsa då de såg ämnet som en möjlighet att vara aktiv och spela boll. Något som blev tydligt i denna studie är att informanter baserar sina idrottsliga val på den verklighet de känner igen, saker som de upplevt. Intressanta upptäckter har gjorts i denna studie som tillsammans talar för en gynnsam position för pojkarna i en undervisningsform som hämtat mycket inspiration från föreningsidrotten. Ett resultat som inte på förhand var tänkbart var att pojkar framställdes som bäst på samtliga sporter, inklusive dans, och att samtliga informanter valde en bild av en flicka när de skulle utse vem som de trodde var bäst på Idrott och hälsa (se figur 1).

Resultatet av analysen kommer härnäst att presenteras i en logisk följd utefter frågeställningar och teman som utformades när det empiriska materialet analyserades. *Ämnets syfte och innehåll enligt eleverna* kommer att svara på studiens första frågeställning. *En indikation på idrottens könsnormer* samt *normer inom ämnet Idrott och hälsa* kommer att svara på studiens andra frågeställning. De två sistnämnda rubrikerna svarar för informanternas urvalstrategier som kunde synliggöras under studiens rekonstruktionsdel.

Figur 1: En sammanställning av fördelningen mellan sporter och specifikt kön. Resultatet representerar det som framkom under intervjuens rekonstruktionsdel.

4.1 Ämnets syfte och innehåll enligt eleverna

För att synliggöra vad det är för undervisningsinnehåll som eleverna möter så fick informanterna svara på frågor som handlade om deras undervisning. Fokus låg på hur de

upplevde undervisningen på den skola informanterna tidigare kom ifrån istället för att se på den undervisning de erbjuds nu. Utifrån det empiriska materialet så dök följande teman upp när informanterna fick tala om ämnets syfte och innehåll: (i) *Att vara aktiv* samt (ii) *att tävla och spela boll*, samt (iii) *ämnesinnehåll om eleverna själva fick bestämma*.

4.1.1 Att vara aktiv

Studiens deltagare fick diskutera vad som är möjligt att lära sig på lektionerna. Det var tydligt att informanterna inte såg ämnet som ett ämne med tydliga lärandemål, istället målade informanterna upp en bild av ämnet Idrott och hälsa som en möjlighet att vara aktiv. Elin talar om syftet med Idrott och hälsa utifrån en idé om att vara fysiskt aktiv och då finns det chans att lära sig olika saker om kroppen och hur den fungerar. På samma fråga svarar Jennifer att syftet med Idrott och hälsa är att låta de elever som inte har möjlighet att vara aktiv på fritiden utföra sporter under skoltid. Sarah pratar om ämnet som en möjlig lösning på stillasittandet bland unga i hennes ålder:

Jennifer: Kunna liksom röra på sig och så, om dom inte har... om dom inte kan göra det på fritiden så kan man göra det på skolan [...] alltså liksom, vissa kan liksom starta i ett fotbollslag, och vissa kan inte det.

Sarah: Jag som en person, jag, det sista jag tänker på är att gå ut eller att springa eller nåt. Kanske jag bara dansar för att det är roligt, inte för att jag tänker på min hälsa. Och det är viktigt för att... för att, vi. Alltså jag och dom flesta som är i min klass i min ålder eller så, så sitter vi så här i timmar, i flera timmar i vår mobil, eller kanske även om jag gör något så sitter jag fortfarande. Även om jag läser eller gör saker. Så det är viktigt att man har en timme i veckan, eller två timmar i veckan så man kan röra sig.

Det var svårt att få informanterna att tala om ämnet på ett annat sätt. Att vara fysiskt aktiv under den tid som erbjuds eleverna i ämnet tycktes vara djupt rotat bland informanterna.

4.1.2 Att tävla och spela boll

Ämnesinnehållet var överlägset bollsporter och bollekar, detta fastställdes när samtliga sju informanter talade om undervisningens innehåll. När ett visst kritiskt förhållningssätt intogs till informanternas delgivna upplysning om ämnesinnehållet och huruvida alla elever kunde delta när det var bollsport så svarade Jennifer:

Det var till exempel vissa tjejer som tänkte att dom inte gillade (fotboll). Ibland körde dom men ibland fick dom köra en liten aktivitet själv, typ styrketräning eller vara typ i en liten del av idrottshallen och gjorde något annat.

Jennifer gillade att tävla på idrotten och var en av dem som ville ha med bollsport. Att särundervisning uppstod var ingen hon hade reflekterat över, inte heller problematiserat. När de fick frågan angående hur deras tidigare lärare hade planerat undervisningen när det kom till bollsporter och vari fokus låg – förståelse för idrotten eller prestera inom idrotten – så svarade Karl att grunder som taktik och teknik kom i skymundan. När Karl blev ombedd att förtydliga varför det var så att läraren inte gav utrymme för att eleverna skulle lära sig tekniken och taktiken som krävdes för bollsporten så svarade Karl: ”Nja, inte riktigt. Tydligen hade alla redan kört det så då visste dom.” När Elin fick resonera kring samma sak men problematiserat utifrån den tävlingsaspekt som Elin och flera av de andra informanterna upplevde under sina idrottslektioner så framstod det tydligt hur elever kan uppleva undervisningen negativt när det inte ges utrymme för att eleven ska utveckla en förståelse för idrotten. Så här sa Elin:

Alltså det är mer (tävlingar) i bollsporter, jag har aldrig varit bra på bollsport men vi hade många fotbollsspelare så när vi hade matcher så kände jag att jag bara förstörde för mitt lag när jag var med, när jag liksom typ inte kunde spela [...] det är svårt att liksom typ, i alla fall för mig att kunna känna mig nöjd även om jag inte är bra på något så är det svårt för mig att känna mig nöjd, det är svårt att känna att jag har hjälpt till.

Själva tävlingsaspekten i sig inom idrotten var inget som inom denna studie verkade vara något negativt. Tvärtom verkade eleverna se det som en naturlig aspekt av ämnet, något spännande och roligt och en möjlighet att jämföra sig med sig själv men även med andra. Vad som dock förtydligades under intervjuerna var att eleverna ändå var medveten om att alla klasskamrater inte gillar att tävla på idrotten. Rina påvisade detta när hon förklarade att alla hennes klasskamrater inte brukade vara aktiv under lektionen att de kanske handlade om att de inte gillade själva sporten eller tävlandet. När resterande informanter fick frågan om självaste tävlandet kunde vara anledningen till att samtliga elever inte deltog på lektionerna så var det egentligen ingen annan än Rina som trodde på den teorin. Istället så förklarades bortfallet genom att alla inte tyckte om Idrott och hälsa och de elever som inte deltog tyckte det var tråkigt, eller så hade personen ont i magen, glömt sina kläder eller som Sarah uttryckte det:

Ehh, alltså. Det beror på att det kanske... man, först att man kanske såhär... hur säger man? Lat? Så, eller så känner man att det är så här, man är... så här man känner inte sig bekväm att köra idrott faktiskt.

När informanterna fick frågan om de någon gång testade på andra aktiviteter, så som simning, dans, orientering så svarade Ahmad att simning förekom men att det var något som inte skedde under lektionstid, resten kändes inte igen. Avsaknaden på aktiviteter som inte förknippades med bollek och bollsport kändes igen bland fler av studiens informanter men det var inget som verkade överensstämmande.

4.1.3 Ämnesinnehåll om eleverna själva fick bestämma

Informanterna uppger på ett övergripande plan att de önskar mer bollsport och dans i undervisningen. Resultatet visar att det var antingen det ena eller det andra som skulle ges större utrymme, en elev som önskade mer fotboll önskade inte mer dans i undervisningen och tvärtom. Rina, Jennifer, Ahmad, Mike och Karl önskade mer utrymme för bollsport, Sarah och Elin önskade mer utrymme för dans. Mike menade att mer bollsport kunde bidra till att fler elever kunde lära sig hans hobby och då kanske fler skulle tycka det var roligt på lektionerna:

Intervjuare: Vad är det med fotboll som gör att du vill köra det på idrotten?

Mike: Du vet andra kan inte spela fotboll, då kan dom lära sig. Då kanske dom gillar hobbyn.

När Sarah fick frågan varför hon ansåg att det var så lite utrymme för dans i ämnet Idrott och hälsa så svarade Sarah:

Dans har vi inte haft, för många tycker inte om dans. Och många tycker att såhär, eftersom det är såhär, jag vet inte om du vet det men det är många samhällen som inte tycker om dans, till exempel killarna. Även om man gillar dans, dom kommer inte dansa framför varandra faktiskt, för att dom inte vill. Det är inte helt okej, att dansa så här. Om en kille dansar så kommer dom tycka varför gör du så? [...] det finns många som, du vet födda med det eller dom lär sig det från sina föräldrar att en kille ska vara en man.

Sarahs tankar om dans delades bland fler av flickorna i den här studien. När Ahmad fick frågan om hur dans skulle påverka hans inställning till ämnet så menade han på att dans skulle ha en negativ inverkan på ämnet och hans inställning till Idrott och hälsa.

Avslutningsvis visade det sig att informanterna hade en positiv inställning till ämnet Idrott och hälsa. De såg ämnet mer som en samhällsnytta; att fostra en hälsosam kropp via fysisk aktivitet. Bollsport tycks stå för majoriteten av undervisningsinnehållet, och det är även det majoriteten av informanterna vill syssla mer med trots att det påverkar utbudet av andra aktiviteter. Att tävla är en naturlig del av ämnet och sorterar ut de elever som inte vill beblanda sig i tävlandet.

4.2 En indikation på idrottens könsnormer

För att få svar på hur elever resonerar om undervisningens innehåll för att se om innehållet främst är anpassat för flickor eller pojkar så användes en rekonstruktion med hjälp av bilder (figur 2). Utifrån det empiriska materialet så dök följande teman upp: (i) *På pojkarnas planhalva* samt (ii) *föreställningar om pojkar och flickor; isärhållning och rangordning*.

Figur 2. Kopia på de bilder som användes i rekonstruktionen. Bilderna är i numerisk ordning (bild nr 1–12 läst uppifrån och ner, vänster till höger). För fullständig källhänvisning, se bilaga 3.

4.2.1 På pojkarnas planhalva

Studiens deltagare fick via fotorekonstruktion välja den de ansåg vara bäst på en specifik sport. Sporterna som behandlades var: Bollsport, dans, simning samt orientering. Utifrån materialet så blev det tydligt att det är mannen som står för idrottens genusordning i samtliga sportkategorier. Den bild som sammantaget valdes flest gånger och av merparten av informanterna var bild nummer 2.

Eleverna beskriver att för att vara bra på bollsport så krävs det att en person innehar de fysiska attribut som möjliggör spänstighet, samt vissa utmärkande fysiska färdigheter som signalerar att en person har god kondition och styrka. Att inneha god kondition var viktigt i utförandet av bollsport enligt informanterna och muskler kommer via utövandet. Den bild som majoriteten valde ut till ändamålet var bild nummer 2 med motivering att han såg sportig och spänstig ut och att han kunde springa. De två informanter som valde en bild som representerade det kvinnliga könet la stor vikt på bildanalysen när de fick frågan om varför de valde just den bilden, så här svarade Sarah:

(bild nr 10) För att man känner att, jag vet inte om du också tycker så men jag tycker att om man kollar så kan man göra en historia själv. Så jag känner att hon kanske har något som gör henne intresserad för att kunna vara bra på bollsport. Som jag sa, hon är snäll och så... på många bilder på sport och bollsport ska man se ut som den tjejen.

Bilden av en snäll tjej som spelar en bollsport, detta stämde överens med den bild Sarah hade av kvinnliga idrottare. Medan Karl som valde bild nummer 8 av den anledningen att hon såg ut att gilla att tävla, detta lästes av pga. miljön. Miljön i Karls mening påvisade att flickan på bilden spelade basket och var med i ett lag. När Karl fick frågan om miljön och om flickan hade befunnit sig någon annan stans hade påverkats hans svar så svarade Karl ja. Trots att bilden i Karls mening signalerade att flickan gillade att tävla så ändrade Karls sitt val av bild.

Dans och orientering beskrevs inte i samma mening kräva specifika fysiska attribut eller fysiska färdigheter som bollsport. Kroppen behövde inte vara vältränad, snarare tvärtom, detta menade i alla fall Rina när hon talade om bild nummer 10 och varför just hon var bäst på att dansa:

Rina: Nummer 10. Det tror jag för att hon ser ut att gilla att dansa.

Intervjuare: Hur tänker du, hur ser man det?

Rina: Ehm, när jag tänker på dans så tänker jag mest att det är en tjejig grej och dels för att hennes kropp är inte liksom för, vältränad men inte heller...

Dock så framkom det att orientering i viss mån krävde förmågan att kunna springa snabbt och därför valdes bild nummer 2, men större krav ställdes på den som sysslar med bollsport som idrottsform. För att kunna orientera menade informanterna på att personen måste vara flexibel för att kunna ta sig igenom terränger då orientering sker på en specifik tid. Ett annat krav ställdes på dansare som inte kändes vid när informanterna talade om bollsporter, nämligen icke-kroppsliga yttre attribut så som kläder och känslor. Majoriteten av informanterna i den här studien valde bild nummer 3 som bäst på dans och när informanterna fick frågan varför de valde just den bilden så svarade bland annat Elin och Karl så här:

Elin: För... han känns som en sån som skulle kunna, som liksom tycker om att dansa och uttrycka sig. Genom rörelse, jag vet inte riktigt varför men jag antar att det är kläderna och dansare brukar ha lite mer pösiga kläder och inte så himla tighta.

Karl: Han ser ut att gilla dans för att han har funkiga kläder.

Vid detta stadie framkom det tydligt att sporter tycks komma som ett slags färdigt paket. Eleverna tycks klä sig efter de förväntningar som ställs inom den specifika sporten, och när

eleverna förväntas värdera den fysiska förmågan bland urvalet av bilder så styr denna föreställning av sportens krav på yttre, icke-kroppsliga, attribut – pojken på bild nummer 2 ser sportig ut, pojken på bild nummer 3 ser funkig ut. Dock så var det inte endast detta som tycktes påverka informanterna i deras val, för att förtydliga: Majoriteten av informanterna valde bild nummer 1 som bäst på simning med argument som belyser hur pojken på bilden är klädd och den miljön han befann sig i, medan Rina var den som kommentera att det var pojkens muskler som påvisa att han var bäst på att simma. Det var endast Jennifer som först var inne på att välja bild nummer 10 men sedan ändra hon sig efter att hon resonerat kring hur det är möjligt att se på någon att personen i frågan hatar simning:

Intervjuare: Har du ett exempel på bordet på någon som hatar simning?

Jennifer: Nummer 5.

Intervjuare: Han ser ut som någon som hatar simning? Varför?

Jennifer: Men typ... han är för, liksom... jag vet inte, typ att. Eller kanske inte, eller jag vet inte. Men nummer 5 för att typ han, nej jag vet inte.

Intervjuare: Okej men om vi går till bilden du har i handen, den som är bäst på simning. Det var för att personen såg ut att gilla simning, det var ditt svar. Hur ser man att hon gillar simning?

Jennifer: (skratt) Jag vet inte men om du menar utseendemässigt så tar jag såklart nummer 1

Avslutningsvis: Sarah valde ut bild nummer 10 när hon skulle välja den som var bäst på bollsport med motiveringen att flickan såg snäll ut medan majoriteten valde bild nummer 2 pga. att han såg sportig och spänstig ut och hade bra kondition. Ingen informant valde en bild som representera det kvinnliga könet när det kom till orientering, bild nummer 2 valdes för att personen måste vara flexibel för att ta sig igenom terränger då orientering sker på en specifik tid. Angående dans så valde Mike bild nummer 10 pga. att hon såg glad ut och Rina valde bilden eftersom hennes kropp inte var allt för vältränad. Majoriteten valde bild nummer 3 för att de ansåg att han var bäst på dans pga. hur han var klädd. Jennifer valde bild nummer 10 som bäst på simning av den anledningen att hon såg ut att gilla att simma men ville byta bild ifall valet skulle baseras på utseende, medan majoriteten valde bild nummer 1 pga. miljö och vissa fysiska attribut.

4.2.2 Föreställningar om pojkar och flickor; isärhållning och rangordning

Informanterna fick svara på frågan om pojkar och flickor var bra på olika saker och om sådant var fallet; kan flickor och pojkar vara bra på varandras saker? I ett första skede så höll samtliga informanter med angående påståendet att flickor och pojkar är bra på olika saker men majoriteten av informanterna började frångå sin utsaga när de blev ombedd att diskutera det under intervjun. När de skulle svara på vad flickorna var bra på så svarade deltagarna på ett sammantaget vis att flickor är bra på dans, teori (i viss utsträckning), simning och ridning. Pojkarna var bra på en och samma sak och det var fotboll. Så här resonerade Rina när hon fick frågan vad pojkar var bättre på:

Rina: Jag tycker nog fotboll.

Intervjuare: Vad är det med fotboll som gör så att du tänker att killar är bättre på det?

Rina: Det är nog för att dom... dom som jag känner, eh, är dels killar som är bra på fotboll och det är mer är killar som jag känner som går i fotboll än tjejer och när jag ser på fotbollsmatcher så är det mer killmatcher.

Intervjuare: Då förstår jag, men tjejer då? Om du tänker vad tjejer är bra på?

Rina: Balett.

Rina fortsatte en längre stund att resonera kring vad pojkar och flickor är bra och om de kunde vara bra på varandras saker. Hennes svar grundades mycket på det som hon själv varit med om, sett och upplevt. Rina dansade balett när hon var yngre, där fanns det inga pojkar med. Fotbollen

hon sett på TV var alltid representativ för det manliga könet. När Rina fick frågan om det hade varit 50/50 pojkar och flickor i hennes balettskola och vem som då hade varit bäst svarade Rina att flickor hade fortsatt varit bäst på balett eftersom det i hennes mening är en tjejig sport ändå.

Mike, likt alla andra informanter, höll med om att flickor och pojkar var bra på olika saker och som majoriteten så gick han snart ifrån det påståendet. Men trots detta så höll Mike sig kvar vid inställningen att det ändå fanns sporter som var mer lämplig för ett specifikt kön:

Intervjuare: Så vad är killar bra på och tjejer?

Mike: Killar kan också vara bra på dans, tjejer kan också spela killsporter.

Killsporter. Vad är det egentligen? Mike menade att det var sporter där majoriteten av utförare var killar. Liknande resonemang kunde finnas bland flera av studiens informanter. Såklart fanns motsvarande idéer kring vad som ansågs vara en tjejsport vilket synliggörs ovan via Rinas tankar om balett. Elin resonerade om dans och varför dans kunde uppfattas som en tjejsport för andra och hur en tanke på tjej- och killidrotter kan uppstå utifrån någon form av grundskillnad i synsättet mellan flickor och pojkars fysiska förmåga – en tanke som hon påstod sig inte dela:

Elin: (dans) För det krävs koordination och kroppskontroll och killar har också det men det är mer att... att killar klassar det som en töntig sport, vet inte varför men (skratt).

Intervjuare: Om du hade gissat?

Elin: Alltså typ, nu är det för att tjejer håller på med det men hur det blev så vet jag inte. Men nu är det för ju att det är mycket fler tjejer som håller på med dans än killar och då klassas det som en töntig sport för killar [...] Exempel, vissa säger att vissa sporter är killsporter men det beror ju helt på vilken kropp man har och hur mycket man tränat. (Elin får frågan om varför hon tror att det finns folk som tror att det finns killsporter.) För att det kräver mer styrka eller, det behövs uthållighet och folk tror att tjejer inte har lika mycket styrka eller uthållighet.

Tanken på att det fanns tjej- och killsporter delades därför inte av samtliga av studiens informanter. Två av studiens informanter, Jennifer och Elin, tog avstånd till påståendet. Jennifer tog tanken om varför det finns dem som anser att det finns killsporter till en annan nivå än Elin när hon talade om samhällsnormer:

Jennifer: För att det kan vara olika. Fotboll kan tjejer vara bra på och killar kan vara bra på att simma, dansa. Det är olika, det behöver inte vara för att någon har bestämt hur det ska se ut i samhället.

Intervjuare: Varför tror du då att det finns folk som tror det du sa om tjejer och killar?

Jennifer: För att folk vill följa med i andras åsikter. Dom vågar inte liksom säga emot, eller säga sina egna åsikter.

Informanterna är medveten om normerna som finns i samhället och påverkas utav detta, vissa mer än andra. Rina nämnde i sin diskussion om balett att kläderna var mer lämplig för tjejer; sättet tjejen på bild nummer 7 var klädd visade att hon var sportig och hennes kropp visade att hon var hälsosam. Pojken på bild nummer 2 analyserades på likvärdigt sätt. Bild nummer 6 & 12 valdes bort för Idrott och hälsa pga. hur de var klädda och kroppsformen. De blev även tillskriva karaktärsdrag som inte ansågs vara till fördel rörande ämnet Idrott och hälsa:

Sarah: (bild nr 12) För att, inte för att jag tycker att det är något bra, men jag känner att man kan se på den bilden att hon är blyg eller, såhär... aa man kan se att hon är blyg.

Intervjuare: Eftersom du inte valde den bilden som representativ för bäst passande för Idrott och hälsa eller de aktiviteter jag frågade, är det så att du känner att blyg är en egenskap som inte är bra för Idrott och hälsa?

Sarah: Ja, såklart.

Såklart. Detta är något som anses vara självklart. Bild nummer 7 beskriver det som är till fördel rörande ämnet Idrott och hälsa, bild nummer 6 & 12 påvisade motsatsen.

4.3 Normer inom ämnet Idrott och hälsa

Informanterna är medveten om normerna som finns i samhället och påverkas utav detta, vissa mer än andra. Stycket *Normer som styr hur man ska respektive inte ska vara* ska förklara innebörden av att bild nummer 7 och på vilket sätt bilden beskriver det som är fördelsgivande inom ämnet Idrott och hälsa, samt hur bilderna 6 & 12 kom att påvisa motsatsen. ”På flickornas planhalva?” ska redogöra för ett visst dilemma i resultatets sista del.

4.3.1 Normer som styr hur man ska respektive inte ska vara

Den som har en kropp som talar för en aktiv och hälsosam livsstil framställs av den här studiens deltagare som den som är bäst på Idrott och hälsa. Att inneha följande egenskaper är dessutom till fördel: Gilla att tävla samt kunna hoppa och röra sig snabbt. Det är även av vikt att eleven klär sig i sportiga kläder.

För att vara bra på Idrott och hälsa så får eleven inte se otränad ut. Att se otränad ut enligt informanterna är motsatsen till en muskulös kropp. Så här resonerade Rina när hon valde bild nummer 6 som minst lämpad för Idrott och hälsa:

Rina: Kanske han, nummer 6.

Intervjuare: Vad är det med den bilden?

Rina: Det är mer nog att, han ser inte så vältränad ut och hans kläder är inte sportiga

Intervjuare: Vad är det som gör att han inte ser vältränad ut?

Rina: Det är nog... eller jag vet inte. Det är nog att han, är inte liksom... han har liksom inte sådana här magrutor och muskler som syns och sånt.

Informanterna valde att se kroppsformen som en tydlig indikation på hur bra personen kunde tänkas vara på Idrott och hälsa. Liknande tankar kunde finnas bland deras resonemang angående vem som var bäst på Idrott och hälsa. Informanterna beskrev bilderna med specifika karaktärsdrag såsom blyg, ledsen, lat, till och med ointresserad. Liknande tillvägagångssätt kunde inte ses bland informanternas beskrivning av de som var bäst på Idrott och hälsa. Istället beskrev icke-kroppsliga yttre attribut i större utsträckning, så som kläder och utseende.

4.3.2 På flickornas planhalva?

När informanterna uppmanades till att välja ut en bild på den person de trodde var bäst på Idrott och hälsa så valdes inte en enda bild som kunde representera det manliga könet. Majoriteten valde bild nummer 7 vars kropp målades upp som högpresterande och talade för en aktiv och hälsosam livsstil vilket kan bevitnas tydligt nedan när informanterna beskriver bilden:

Mike: Hon är inte som alla andra, för att jag tror hon springer och det är bra.

Sarah: För att, jag vet inte. Man kan se det på hennes kropp, hennes kläder och så här, det är typiskt. Man ska ha bra hälsa.

Karl: Hm... hon såg väldigt tränad ut. Att hon har tränat mycket.

Rina: Det är nog pga hennes kropp, att den ser vältränad ut och att hon har sportkläder.

Jennifer: Alltså vad hon har på sig, hennes utseende och kropp.

För att tyda detta resultat korrekt så bör läsaren ha i åtanke den bild som informanterna har av ämnet Idrott och hälsa: Idrott och hälsa är en möjlighet att vara aktiv. Det tycks alltså inte finnas en klar fördel för pojkarna utan Idrott och hälsa spelas på flickornas planhalva, så länge de innehar en kropp som talar för en aktiv och hälsosam livsstil. Denna analys baseras dels på informanternas resonemang kring valet av bild, dels de fördelar som utmärker användandet av rekonstruktion med hjälp utav bilder³.

Avslutningsvis så tycks elevernas syn på fysisk förmåga påverkas av normer och kroppsideal. Föreställningarna om en aktiv och hälsosam livsstil går hand i hand med vissa fysiska attribut. Utifrån dessa attribut tillskrivs kroppen vissa förmågor, så som att kunna springa snabbt eller hoppa högt eller om personen tränar mycket eller rent ut sagt: Är för lat för att bry sig om sin hälsa. Så länge en person innehar en kropp som talar för en aktiv och hälsosam livsstil spelar kön ingen större roll, den attraktiva kroppen tycks värderas högre än den högpresterande kroppen inom ämnet Idrott och hälsa. Detta kommer diskuteras vidare i resultatdiskussionen.

---

³Bilderna möjliggör för barnen att konkret, utan större överläggning, plocka ut de bilder som de själv anser vara överensstämmande med intervjufrågorna och som intervjuare får man ta del av studieobjektets identitet som annars inte är synligt.

5. Diskussion

Syftet med denna studie var att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar. I diskussionsavsnittet kommer först en metoddiskussion att presenteras med fokus på studiens brister och förtjänster. Därefter följs metoddiskussionen upp av en resultatdiskussion där resultatet diskuteras utifrån könsnormer och lärarens utformning av undervisning inom ämnet Idrott och hälsa. Slutligen kommer slutsatsen följd av en implikation om vad resultatet skulle kunna tänkas ha för inverkan på lärarens framtida arbete. Frågan är om det sammanslagna resultatet kan tänkas vara problematiskt för en lärare i Idrott och hälsa vars uppgift är att medvetandegöra för eleven hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön.

5.1 Metoddiskussion

Här nedan diskuteras, på ett kortfattat och strukturerat sätt, studiens svagheter och styrkor samt de svårigheter och tveksamheter som kan ha påverkat studiens resultat.

5.1.1 Brister och förtjänster

Denna studie använde sig av en kvalitativ metod, med semistrukturerade intervjuer med sju elever som metoddesign. Den valda kvalitativa metoden kan ge tillgång till komplexitet och nyanser av forskningsfrågan (Christoffersen & Johannessen, 2015). Fördelen med standardiserade frågor bör ändå inte bortses ifrån, då de med större enkelhet kan jämföras, vilket kan tänkas ha påverkat studien i negativ riktning. Men då den önskade kunskapen visade sig vara situationsbestämd så var det också nödvändigt att skraddarsy intervjuerna till informanternas situation. Varför en semistrukturerad intervju ansågs som mest lämpad för studien är en fråga med tvådelat svar. Delvis av den anledning som nämndes innan (i) att kunskapen visade sig vara situationsbestämd men även på grund av det som kännetecknar just semistrukturerade intervjuer: (ii) Semistrukturerade intervjuer, till skillnad från ostrukturerade och strukturerade, bygger övergripande på en intervjuguide men frågorna kännetecknas som öppna och låter sig anpassas till situationen (Christoffersen & Johannessen, 2015). Den som intervjuar har mindre inverkan på hur informanten svarar vilket i helhet kan generera fylligare svar.

De etiska aspekterna har noga bearbetats. Eleverna som önskade att delta krävde en underskrift från vårdnadshavare vilket talar gott för studiens etiska hänsynstagande gentemot informanterna och även gentemot de forskningsetiska principerna. Plats för intervjuerna valdes med omtanke. För att undvika störande ljud och dålig kvalitet så analyserades denna del noga. Trots att en omfattande förberedelse genomfördes inför intervjuerna, såsom påminnelser och kvalitetsgranskning i form av pilotintervjuer där intervjuguiden modifierades, så finns det en risk att informanterna inte kände sig trygga nog att svara, vilket Bryman (2011) menar är av största vikt för en kvalitativ intervju. För att delvis försöka motverka detta så påmindes informanterna flertals gånger under intervjun att det inte fanns några rätta svar och att de inte skulle försöka svara på frågorna med en agenda att "svara rätt". För att studien skulle kunna nå sitt syfte så krävdes det att informanterna talade utifrån egna upplevelser, vilket inte helt och hållet går att garantera att sådant var fallet.

Det hade varit till fördel för studien om mer efterforskning hade genomförts angående hur elever går tillväga när de analyserar en bild. Även hur en bildanalys kan tänkas förstärka eller

minimera effekten av en bild. Med den kunskapen kan studien verka mer trovärdig. Bilderna hade också nu i efterhand bytts ut (bild nr 1, 2, 7 & 8) till mer neutrala miljöer där personen på bilden hamnar i fokus. Detta pga. att syftet var att tala om ämnesinnehållet och huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars föreställningar av normer, istället hamnade fokus i stort på hur personen var klädd och i vilken miljö personen befann sig inom. Detta resulterade i ett spännande resultat som på förhand var obetänkt.

5.1.2 Giltighet, trovärdighet och noggrannhet

För att öka studiens giltighet så har ett flertals studier genomlästs för att få en ökad förståelse för området och den teoretiska referensramen. Detta förberedelsearbete ska förhoppningsvis kunna avspeglas i datans kvalitet och djup.

Syftet med denna studie var att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar. Påståenden i studiens resultatdel stärks successivt med hjälp av citat. För att möta kravet på giltighet så ingick endast högstadiel elever med inklusionskriterier som försäkrar elevernas erfarenhet av ämnet, detta för att lyfta upp det som studien är ämnad att beskriva. Men i och med att ett av studiens inklusionskriterier var att informanterna skulle ha ett betyg inom ämnet Idrott och hälsa så finns det en risk att de elever som delger nyansrika uppfattningar av ämnesinnehållet, och huruvida innehållet är kopplat till elevernas normföreställningar, tidigt sorterades bort i urvalsprocessen. Genom att inte delta i undervisningen så får eleven inget betyg i ämnet. Ett bristande deltagande kan tänkas bero på ett missnöje medan ett deltagande kan tänkas bero på en belåten inställning till ämnet. Detta kan tänkas ha påverkar studiens trovärdighet och ger en onyanserad bild av resultatet.

Inom gruppen som utmärker studiens deltagare fanns det både flickor och pojkar (fyra flickor, tre pojkar) dels för att undersöka problemområden, dels för att möta upp kravet att kvalitativa innehållsanalyser ska belysa olika variationer och bör då inkludera flickor och pojkar. Detta gör så att det i större utsträckning blir möjligt att studera problemområdet utifrån flera infallsvinklar (Christoffersen & Johannessen, 2015). En aspekt som kan tänkas påverka studiens trovärdighet är det faktum att studien har utgått från att beskriva flickor och pojkar som en heterogen grupp inom sitt specifika kön. Den heterogena gruppen har sedan legat till grund för att kunna analysera resultatet med hjälp av Hirdmans genusteori (1988) som utgår ifrån att A utmärker den högpresterande (manliga) kroppen varav normer skapats kring. Men inom gruppen av pojkar respektive flickor så finns skillnader och de som inte lever upp till de normer som specificerats för de två könsgrupperna. Hade en liknande undersökning genomförts med ett annorlunda synsätt som motsätter sig denna studies syn av flickor och pojkar som en heterogen grupp så finns det en risk att resultatet hade blivit annorlunda.

Slutligen så finns en förhoppning om att läsaren ser tillvägagångsmönstret som logiskt och praktiskt i och med de valmotiveringar och tematiseringar som infaller sig i denna uppsats. Att rekonstruera händelser och tala om det utifrån erfarenhet och uppfattningar är inte möjligt under observation. Det är inte heller möjligt i en mer kvantitativ studie via exempelvis färdigstrukturerade frågeformulär. Fördelen med en kvantitativ studie är att den är mer generaliserbar vilket en kvalitativ metod som innefattar semistrukturerade intervjuer med rekonstruerat inslag inte är i samma utsträckning, och trots att studien har haft en utgångspunkt i en nystartad skola så är risken att normer utvecklats snabbt. I en studie som ska belysa normer kan detta låta motsägelsefullt – var det inte normer som eftersöktes? Dock finns det en anledning till att det sågs som negativt att fånga redan befästa normer bland eleverna. Valet att välja en nystartad skola, och inte en redan fullt etablerad, grundades på fördelen att få chans att

beskriva normer på en bredare skala: Elever från olika kulturer, stadsdelar och städer ger olika erfarenheter så som bakgrund – både sociala och socioekonomiska – och erfarenhet av undervisningsämnet. Därför representerar studiens informanter i denna uppsats en viss homogen grupp, vilket till viss del kan tala positivt för studieresultatets trovärdighet. Men läsaren bör vara aktsam då resultatet av denna studie endast inger en översiktsbild av problemet. För att kunna synliggöra normer så krävs ett större empiriskt material. Fler antal informanter hade kunna påverka resultatets trovärdighet men utifrån tidsaspekten var flertal informanter inte en möjlighet.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie var att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar. Detta kommer härmed diskuteras utifrån könsnormer, lärarens utformning av undervisning och val av ämnesinnehåll inom ämnet Idrott och hälsa. Utifrån studiens syfte och frågeställningar kommer de mest intressanta resultaten att presenteras nedan. Utgångspunkten för diskussionen är egna resultat i relation till annan forskning. Underrubrikerna används för att lyfta upp viktiga aspekter av resultatet.

5.2.1 Idrott och hälsas genusformeringar

Informanterna delger olika upplevelser om flickor och pojkars fysiska förmåga. Stor del av dessa upplevelser tycks grundas i normer och tydliga förväntningar på hur pojkar respektive flickor ska vara på en samhällsnivå. Dessa förväntningar påverkade informanterna till den grad att de talade om kill- och tjejsporter som ett naturligt inslag i den vardag de upplever.

Bollsport var det som önskades av flest och utfördes i störst utsträckning enligt informanterna. Flickorna som inte ville spela bollsport fick ibland göra andra aktiviteter på lektionen, vid sidan av. Motiveringar varför flickor och pojkar inte ville – eller alternativt kunde – göra samma sak förklarades utifrån det faktum att för att vara bra på bollsport så krävs det att personen innehar fysiska attribut som möjliggör spänstighet samt vissa utmärkande fysiska krav som signalerar att en person har god kondition och styrka. Utifrån resultatet så framkom det att det är pojkar som innehar dessa förmågor vilket grundades bland annat på det informanterna själva hade varit med om, sett och upplevt. Grahn (2008) styrker informanternas upplevelser genom att tala som ett dilemma där hon beskriver medias behandling av kvinnliga idrottare och hur den kvinnliga underrepresentationen, och därmed ett osynliggörande, har varit gällande under en längre tid. Detta visar på flickornas position till pojkarna där (A) pojkarna utgör normen och (icke A) flickorna är uteslutna.

Flickorna gynnades i större utsträckning om de hade synliga attribut som talade för att hon var hälsosam och fysiskt tilltalande. Detta ställde flickorna och pojkarna i en så kallad likhetsdiskurs till den högrepresterande normen som pojkarna stod för, vilket blev extra tydligt när informanterna valde bild nummer 7 som bäst lämpad för Idrott och hälsa. Samma tankeidé kan appliceras på de strategier som läraren använder sig av när de delar in lag. Med ambition om att dela in jämna lag så fördelas pojkarna jämnt in mellan lagen (Halling, 2018) så att flickor och pojkar kan köra bollsport utifrån samma premisser. Hirdmans teori om genusformeringar åskådliggör resultatet ur en annan synvinkel: (A) Pojkarna utgör normen medan (a) flickorna behandlas annorlunda och/eller avvikande.

Inom denna studie har Hirdmans tredje formel blivit som mest synlig i och med diskussionen huruvida dans är en tjej- eller killsport. Dans framställdes som en sport som var bäst lämpad

för flickor medan bollsport var bäst lämpad för pojkar. (A) Pojkar och (B) flickor är särskilda, de är ”olika sorter” och därför inte jämförbara. Tanken om manligt respektive kvinnlig essens härstammar enligt Meckbach & Lundvall (2003) utifrån biologiska argument och önskan att främja friska och reproduktionsdugliga kroppar, men även utifrån psykologiska argument att generera en viss grace och estetik – något som ansågs vara passande för det kvinnliga väsendet. Detta styrks i och med det faktum att både flickorna och pojkarna i den här studien menade på att dans krävde en viss koordination och kroppskontroll samt glädje, något som flickor bemästrar.

Hirdman (1988) benämner genusformeringarna som ett genussystem med beteckningar på ett nätverk av processer, fenomen, föreställningar och förväntningar, vilka genom sin interrelation ger upphov till ett slags mönstereffekt och regelbundenhet. Dessa föreställningar är en del av, och genomsyrar, hela samhället där genus kopplas till makt och återskapar hierarkier mellan könen. Att informanterna talar om vad som är acceptabelt att göra utifrån samhällets förväntningar på dem kan ses vara en produkt av dessa föreställningar.

5.2.2 På motståndarnas och försvararnas planhalva

Den tidigare nämnda inspektionen av Idrott och hälsa (Skolinspektionen, 2018) beskrev sammanfattat några av de viktigaste iakttagelserna, varav fokus på fysisk aktivitet samt tävlingsmomentet var en av dem. Det visade sig att undervisningen var utformad så att fokus huvudsakligen hamnar på fysisk aktivitet, bollspel och bollekar och är anpassad till elever som på fritiden redan idrottar. Fagrell, Larsson & Redelius publicerade 2011 artikeln ”*The game within the game: girls' underperforming position in Physical Education*” med syfte att belysa hur vissa aktiviteter missgynnar flickor men gynnar pojkar inom ämnet Idrott och hälsa. Författarna observerade lektioner där sporter utfördes utifrån de så kallade riktiga riktlinjerna: Föreningsidrottens spelregler. Genom lärarens passivitet så visade det sig under observationerna att lektionerna lät sig domineras av bollspelande pojkar medan flickor antingen placerades eller tillät sig placeras i situationer där de konsekvent underpresterade. Liknande sak kunde synliggöras inom den här studien då flickorna likställde undervisningen med tävling där de var rädd för att göra sina lagkamrater besvikna när de tävlade tillsammans i lag. Det fanns även tillfällen där flickorna inte deltog över huvud taget och fick erfara en viss mån av särundervisning, detta bekräftar Jennifer när hon talade om de flickor som fick göra annat vid sidan av när resten spelade fotboll. Även det Karl nämnde om lärarens utelämnande av teknik- och taktikträning antyder till att de som är aktiv inom en viss bollsport på fritiden gynnas i större utsträckning före de elever som inte är aktiva.

Det kan tänkas finnas en förklarande aspekt till varför lärare planerar denna form av undervisning och val av ämnesinnehåll, trots att den kan tänkas missgynna vissa elever. Denna aspekt kan också tänkas förklara det faktum att lärare i regel sällan förlitar sig på, eller att det förekommer viss fritolkning av kursplanerna (Skolverket 2010). Visst kan det tänkas förklaras utifrån brist på bättre vetande men det kan också tänkas förklaras utifrån en läroplansteori. Införandet av Lgr 80 – med mål som befattades som utvecklande av elevens fysiska, psykiska och sociala färdigheter som ett medel för hälsa och välbefinnande – gick från sär- till samundervisning mycket högre grad. Jämställdhetssträvan resulterade i att flickor blev uppmanad till att delta i sådant som pojkar gjorde men inte nödvändigtvis tvärtom. Lpo 94 gick från fokus på att träna kroppen till att skapa ett intresse till att vara fysisk aktiv och eleverna skulle få chans att pröva att utveckla sina förmågor och intressen. I Lgr 11 står det skrivet att undervisningen ska skapa förutsättningar till att alla ska kunna delta i skolans fysiska aktiviteter för att bidra till att eleverna utvecklar en tilltro till sin egen fysiska förmåga.

Så, utgå nu ifrån att det står tre lärare i en idrottshall som ska hålla en lektion; en lärare skolad utifrån Lgr 80, en annan lärare utifrån Lpo94 och den tredje sista utifrån Lgr 11. Kan detta tänkas påverka synen en lärare har på hur lektionen bör utformas, vilka mål som bör finnas med och hur dessa sedan kan tolkas utifrån kunskapskraven?

5.2.3 Den högpresterande- respektive den attraktiva kroppen

Tanken om att det finns en högpresterande kroppsnorm har under historiens lopp, i kollektiv bemärkelse, gett vissa idrottsliga privilegier för idrottande män (Grahn, 2008). Under intervjuerna synliggjordes underordnade normer till den högpresterande manliga kroppen där flickor men även pojkar blev till sekundära val. Denna privilegierade ställning betyder att resurserna (såsom tid och pengar) fördelas efter den manliga prestationsformen – något som blev tydligt i den här studien då informanter baserade sina val på den verklighet de känner igen, saker som de upplevt.

Den attraktiva kroppen kom att betyda mycket för informanterna under intervjuerna. Den attraktiva och hälsosamma kroppen har stor betydelse i samhället generellt, inte minst för studiens deltagare. Som tidigare nämnt finns det manliga och kvinnliga kroppsideal: Mannen ska vara muskulös och kvinnan ska inte vara tjock men ska inte heller ha stora synliga muskler. Dessa ideal bekräftades även under intervjuerna. Vad som även blev tydligt i analysdelen var att den attraktiva kroppen föredrogs i större utsträckning framför den högpresterande manliga kroppen. Så länge en person har en attraktiv kropp så spelar könet på personen som innehar denna kropp inte någon roll för elever när det kommer till ämnet Idrott och hälsa. Detta gällde inte när eleverna fick tala om specifika sporter, där gynnades den högpresterandes manliga kroppen i större utsträckning. Varför informanterna valde bild nummer 7 som bäst lämpad för Idrott och hälsa kan förstås utifrån deras syn på ämnet och vad ämnet kan lära – eller snarare avsaknad på att lära eleverna. Det blev tydligt under intervjuerna att informanterna inte såg ämnet som ett ämne med tydliga lärandemål, istället målade eleverna upp en bild av ämnet Idrott och hälsa som en möjlighet att vara aktiv, något som informanterna ansåg att bild nummer 7 representerade.

5.3 Slutsats och implikationer

Resultatet står för en ögonblicksbild av högstadiееlevs uppfattningar och att tala om detta på ett överskådligt generellt plan vore naivt; att synliggöra normer kräver ett större empiriskt material. Med det sagt så ska slutsatsen tolkas som en implikation för hur en lärare i Idrott och hälsa kan utforma sin undervisning utifrån resultatet av denna uppsats.

Könsnormer i samhället påverkar eleverna, vissa mer än andra, och så länge en idrottslärares undervisning ger utrymme för föreningsidrottens bollsport så kommer pojkarna alltid ha ett försprång. Att ämnet används som elevernas tid för ”att vara aktiv” kommer bidra till att ämnet brister med sitt jämställdhetsmål och gynnar dessutom endast den högpresterande kroppen sett ur ett elevperspektiv. Det tycks även finnas ett stort behov att följa de normer som cirkulerar inom den sociala arena som eleverna befinner sig inom. Eleverna lägger ett stort värde i att ikläda sig sin roll, vilket blev extra tydligt i val av den som eleverna ansåg vara bäst på dans. Detta krockade med deras förställningar av könsnormer. Även kroppsideal visade sig vara en avgörande faktor när det kommer till vem eller vilka som anses vara bäst på Idrott och hälsa. Elever som ses som avvikande från detta ideal döms av eleverna som mindre platsande, något som bör tas på största allvar av läraren.

Organisationen av undervisningen leder till att elevernas fysiska status exponeras och eliminerar en organisationsform som bygger på alla elevers likvärdiga förutsättning att utveckla de förmågor som är kopplade till just rörelse. Genom att sätta samma krav på alla elever och bortse från individuella förutsättningar så fostrar läraren en undervisningskultur som gör anspråk på att en viss kropp har större förutsättningar att lyckas inom ämnet. Att tvinga alla elever att göra lilla korset i ringar för att få A i Idrott och hälsa är ett exempel från egen erfarenhet, ett exempel som indikerar på att den högpresterande atletiska kroppen är bäst lämpad för Idrott och hälsa. Genom att istället tala om individuella utvecklingszoner och progression så menar författaren till denna uppsats att en lärare istället fostrar en undervisningskultur som speglar alla elevers möjlighet att utvecklas i förhållande till kunskapskraven.

Vad som kan ses vara problematiskt är elevernas egen syn av flickor och pojkar och de könsnormer som styr och tycks krocka med läraren ambition av att bedriva en jämställd undervisning. Genom att behålla fokus på skillnader istället för likheter så riskeras könsrollerna att befästas ytterligare. Undervisningen bör därför utformas på ett sätt som motsätter sig elevens egen uppfattning av flickor och pojkars fysiska förmåga och i större utsträckning försöka bidra till att eleverna ska kunna ta ställning till hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer. Dels genom att med tydliga mål utforma undervisningen så samtliga elever får förståelse för ämnet och ämnets specifika lärandemål, dels genom att lyfta representativa personer som bryter mot könsrollerna genom val av idrott eller liknande. För att närma sig detta kan läraren tänkas tala om och synliggöra könsnormer i sin undervisning. Detta perspektiv öppnar upp för en djupare förståelse för *vad* som eventuellt begränsar flickor och pojkars uppfattning om deras fysiska förmågor.

Men frågan kvarstår: Bör bollsporten modifieras till att fokuset hamnar på de ämnesmässiga färdigheter som är tänkt att lära eller alternativt undanhållas helt? Och är det så, och endast så, vi kan tänkas mötas på elevernas planhalva?

6. Vidare forskning

Inom detta arbete har begreppet kön utgått från ett biologiskt synsätt, med detta synsätt så tillkommer en syn på flickor och pojkar som två heterogena grupper. Syftet var att belysa Idrott och hälsas ämnesinnehåll utifrån elevers uppfattningar och önskemål, samt huruvida innehållet är kopplat till flickor och pojkars normföreställningar. För att påvisa olikheterna inom de två könen så applicerades Hirdmans teorier om genusformering med "A" som en symbol för den högpresterande manliga kroppen varifrån normer formas. Vidare forskning bör fokusera utifrån en mer problematiserad syn på den heterogena grupp av kön som presenterats här för att kunna höra från de pojkar och flickor som skiljer sig inom könsgrupperna.

Referenslista

- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber AB
- Azzarito, L., & Katzew, A. (2010) Performing Identities in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 81:1, 25-37. doi: 10.1080/02701367.2010.10599625
- BreEEev. (2015, 04 juni). Varför kan inte tjejer kasta boll? [Diskussionsforum Flashback]. Hämtad 2019-12-02 från <https://www.flashback.org/t2577804p2>
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Lund: Studentlitteratur
- Connell, R. W. (1987). *Gender and power: society, the person and sexual politics*. Cambridge: Polity & Blackwell.
- Fagrell, B. (2000) *De små konstruktörerna*. Stockholm: HLS förlag. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:482069/FULLTEXT01.pdf>
- Fagrell, B., Larsson, H., & Redelius, K. (2012). The game within the game: girls' underperforming position in Physical Education. *Gender and Education*, 24(1): 101-118. doi: 10.1080/09540253.2011.582032
- Grahn, K. (2008) *Flickor och pojkar i idrottens läromedel – konstruktioner av genus i ungdomsläroverutbildningen*. (Doktorsavhandling, Göteborgs studies in educational sciences). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Halling, M. (2018) *”Det blir ju liksom skillnad på oss då”*. (Kandidatuppsats). Göteborgs Universitet: Institutionen för mat, hälsa och miljö. Göteborg
- Harper, D. (2002). Talking about pictures: A case for photo-elicitation. *Visual Studies*, 17, 13–26. Tillgänglig: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14725860220137345>
- Hedberg, J., Jengard, O., & Leijon, B. (2019) *Kroppsidealets inverkan på elever i ämnet Idrott och hälsa: En systematisk litteraturöversikt*. (Självständigt arbete på Grundnivå). Göteborgs Universitet: Institutionen för mat, hälsa och miljö. Göteborg
- Kristensson, J. (2014). *Handbok i uppsatsskrivande och forskningsmetodik för studenter inom hälso- och vårdvetenskap*. (1. utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Larsson, H. (2001). *Iscensättning av kön i idrott*. (Doktorsavhandling, Lärarhögskolan i Stockholm). Stockholm: HLS förslag. Tillgänglig: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:185372/FULLTEXT01.pdf>
- Larsson, H. (22 juni, 2003). Idrottens genus: En forskningsgenomgång. *Idrottsforum.org Nordic Sports Forum*. Från <http://www.idrottsforum.org/articles/larsson/larsson.html>
- Larsson, H. (2018) Idrottens könsmonster – ”bara är så” eller ”går att påverka”. I C. Dartsch, J. R. Norberg, & J. Faskunger (Ed.), *Resurser, representation och ”riktig” idrott: om jämställdhet inom idrotten* (s. 57-95). Stockholm: Centrum för idrottsforskning

- Larsson, H., Fagrell, B. och Redelius, K. (2005). Kön Idrott Skola. *Idrottsforum.org Nordic Sports Forum*. 1-28. Tillgänglig: http://www.idrottsforum.org/articles/larsson/larsson_fagrell_redelius/larsson_fagrell_redelius_051214.pdf
- Meckbach, J., & Lundvall, S. (2003). *Ett ämne i rörelse, gymnastik för kvinnor och män i lärarutbildningen vid gymnastiska centralinstitutionen /gymnastik- och idrottshögskolan under våren 1944 till 1992*. Stockholm: HLS förl. Melin
- Neuman, W. L. (1994). *Social Research Methods, Qualitative and Quantitative approaches*. Boston: Allyn an Bacon
- Olofsson, E. (1989) *Har kvinnorna en sportslig chans?* (Akademisk avhandling, Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet) Umeås Universitet. ISBN 91-7174-403-7, ISSN 0281-6768. Tillgänglig: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:145284/FULLTEXT03.pdf>
- Regeringskansliet. (2018). *Förtydligad läroplan ska öka jämställdheten i skolan*. Hämtad 2019-12-02 från <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/04/fortydligad-laroplan-ska-oka-jamstalldheten-i-skolan/>
- Riksidrottsförbundet. (2016). *Idrotten i siffror*. RF Verksamhetsrättelse 2016. Tillgänglig: <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/nya-dokument/nya-dokumentbanken/idrottsrorelsen-i-siffror/2016-idrotten-i-siffror---rf.pdf?w=900&h=900>
- Riksidrottsförbundet. (2019a) *Idrott på lika villkor*. Hämtad 2019-12-02 från <https://www.rf.se/RFarbetarmed/jamstalldhet/>
- Riksidrottsförbundet. (2019b) *Jämställdhetsmål*. Hämtad 2019-12-02 från <https://www.rf.se/RFarbetarmed/jamstalldhet/jamstalldhetsmal/>
- Rubin, G. (1975) The traffic in women. Notes on the 'political economy' of sex. I Reiter, Rayna R (Red.), *Toward an anthropology of women*. Monthly Review Press, New York.
- Skolinspektionen. (2018). *Kvalitetsgranskning av ämnet idrott och hälsa i årskurs 7-9*. Stockholm: Skolinspektionen. Tillgänglig: <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2018/idrott-och-halsa/kvalitetsgranskning-av-amnet-idrott-och-halsa-i-arskurs-79.pdf>
- Skolverket. (2010). *På pojkarernas planhalva? – Ämnet idrott och hälsa ur ett jämställdhets och likvärdighetsperspektiv*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig: <https://www.skolverket.se/portletresource/4.6bfaca41169863e6a65d9f5/12.6bfaca41169863e6a65d9fe?file=2479>
- Skolverket. (2019a). *Kursplan. Idrott och hälsa*. Mölnlycke: Elanders Sverige AB
- Skolverket. (2019b). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: Reviderad 2019*. Mölnlycke: Elanders Sverige AB
- Skolöverstyrelsen. (1962). *Läroplan för grundskolan (Lgr 62)*. Stockholm.

- Skolöverstyrelsen. (1980). *Läroplan för grundskolan (Lgr 80)*. Stockholm: Liber
- Svenning, C. (2003). *Metodboken – Samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling. Klassiska och nya metoder i informationssamhället. Källkritik på Internet*. (5:e uppl.) Eslöv: Conny Svenning och Lorentz Förlag
- Tina, M. (2010) Kön och genus - I samhället och i det sociala arbetet. *Working-Paper Serien*, (nr 3), ISSN 1650-8971. Tillgänglig: <https://www.soch.lu.se/sites/soch.lu.se/files/wp2010-3.pdf>
- UR Skola. (2017). *Få syn på ideal – Manliga ideal* [Programserie, avsnitt nr 1] Sverige. Tillgänglig: <https://urskola.se/Produkter/199917-Fa-syn-pa-normerna-Manliga-ideal>
- Utbildningsdepartementet. (1994a). *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolreformerna (Lpo 94 och Lpf 94)*. Stockholm. Tillgänglig: https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/30848/1/gupea_2077_30848_1.pdf
- Utbildningsdepartementet. (1994b). *Kursplaner för grundskolan*. Stockholm.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet
- Yvonne, H. (1988) Genussystemet – reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* (nr 2) 49-63. Tillgänglig: <http://ub016045.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/viewFile/1490/1303>
- Yvonne, H. (1993) Skevläsning – till debatten om genussystemet. *Kvinnovetenskaplig tidskrift* (nr 2) 57-61. Tillgänglig: <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/1843/1616>

Bilagor

Bilaga 1 Missivbrev

Bilaga 2 Intervjuguide

Bilaga 3 Fotokonstruktion med källhänvisning

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Mitt namn är Micaela Lööf och jag studerar till ämneslärare. Ni får denna information i och med att ert barn har meddelat mig att hon/han önskar att få delta i en undersökning som jag genomför i samband med att jag ska ta min **kandidatexamen** vid **Göteborgs universitet**. Studien kommer handla om elevers uppfattning om prestation inom ämnet Idrott & hälsa och kräver **frivilliga deltagare**. Eftersom eleverna är under 16 år så behöver jag en vårdnadshavares underskrift och godkännande av etiska skäl.

Elevernas deltagande kommer hanteras utifrån de forskningsetiska principernas fyra huvudkrav:

1. Eleverna kommer i ett inledande skede få information om syftet med studien.
2. Eleverna i undersökningen är rätt att själva bestämma över sin medverkan.
3. Uppgifter om eleverna som medverkar i denna undersökning ingående kommer ge största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.
4. Uppgifter insamlade om enskilda personer kommer endast användas för forskningsändamål.

Härmed godkänner jag (*vårdnadshavare*) att mitt barn (*elev*) får delta i en studie som rör ämnet Idrott & hälsa. Genom mitt godkännande är jag medveten om att mitt barns deltagande inte har någon påverkan på hans/hennes skolgång och att det helt och hållet bygger på ett frivilligt deltagande. Genom att delta i denna studie så kan studieresultatet hjälpa framtida lärare i Idrott & hälsa att få en djupare förståelse för hur de bör utveckla sin undervisning.

Datum: / -2019

Vårdnadshavare

Elev

Namnsteckning

Namnsteckning

_____

_____

Namnförtydligande

Namnförtydligande

_____

_____

Tack för hjälpen!

Inledning/Introduktion

Anledningen till att vi har den här intervjun är för att jag vill lära mig mer om hur elevers uppfattar ämnet Idrott och hälsa och hur flickor och pojkar kanske tycker olika om idrotten. Detta kommer jag sedan jämföra med hur lärare planerar sin undervisning.

Det finns inga rätta svar på frågorna, bara dina svar.

Frågor?

1. Jag är nyfiken på att höra dina tankar och åsikter men först vill jag veta lite mer om dig, kan du berätta lite om dig själv?
  - Vart bor du?
  - Hur gammal är du?
  - Vad tycker du om att göra på fritiden? Sport?

Intervjuns huvuddel:

1. Hur skulle du vilja beskriva ämnet Idrott och hälsa?
2. Vad kan man lära sig på lektionerna?
3. Om du tänker på idrotten du hade innan du börja på den här skolan, vad brukar man få göra på lektionerna? (boll-, lek-, dans-, teori?)
Kan alla vara med på alla övningar/lekar osv? Är någon bättre?
Brukade man få tävla på idrotten?
Hur känner du när du får tävla?
Kan du ge exempel på hur tävlingsinslag kan se ut under lektionen? Hur menar du?
Berätta mer?
Är det mer tävlingar än exempelvis aktiviteter som teori/samarbeten/rörelser?
4. Är det något som du inte fick göra på idrotten men som du önskar att du fick? Ge exempel? Hur menar du? Kan du utveckla? Vad är det med ... som får dig att vilja testa?

Lägg ut bilderna på bordet

1. Titta på bilderna på bordet, vem tror du är bäst på Idrott och hälsa? Hur tänker du?
Vem är sämst? Hur tänker du?
Kan du välja en bild som representerar dig bäst?

2. Titta på bilderna på bordet, vem tror du är bäst på *bollsport, dans, simning, orientering*? Hur tänker du?
Vad får det dig att tänka utifrån den bild som representerar dig? Känner du att det stämmer överens?

Berätta mer, nyfiken! Hur tänker du då? Vad signalerar bilderna? Vilken bild tror du andra skulle välja? Vad är det med den bilden som...? Berätta mera. Tror du alla delar din uppfattning?

3. Är tjejer och killar bra på olika saker? Hur tänker du?
Kan man vara bra på varandras saker?
Tror du alla delar din uppfattning? Vad är det som får dig att tro det?

(vi närmar oss slutet)

4. Hur tror du att en idrottslärare skulle svara om hen fick samma fråga? Hur tänker du?

Avslutning:

Då har jag inga fler frågor förutom: Hur kändes det? Är du nöjd? Några kommentarer?
Frågor?

Bild 1. Tillgänglig: <https://www.gettyimages.dk/photos/erin-patrice-obrien?mediatype=photography&phrase=erin%20patrice%20o'brien&sort=best>

Bild 2. Tillgänglig: <http://www.justjared.com/photo-gallery/3962158/kj-apa-spotted-working-out-following-his-car-accident-06/Blac%20Chyna%20Confirms%20Relationship%20with%2018-Year-Old%20YBN%20Almighty%20Jay/>

Bild 3. Tillgänglig: <https://www.zara.com/pe/en/two-tone-shirt-with-text-p05350676.html>

 dreamstime.com

ID 159419297 © Arapix

Bild 4. Tillgänglig: <https://www.dreamstime.com/back-to-school-portrait-boy-child-holding-book-arabian-smiling-bag-isolated-white-background-image159419297>

Bild 5. Tillgänglig: <https://www.islandimporter.com/boys-custom-linen-suit.html>

Bild 6. Tillgänglig: <https://moreforkidsuk.com/>

Bild 7. Tillgänglig: <https://onlythesexiestgirls.tumblr.com/post/181836311487>

Bild 8. Tillgänglig: <http://lenzphotography.com/5-photos-of-a-7-year-old-girl-basketball-player-with-bigger-muscles-than-you-tylee/>

Bild 9. Tillgänglig: <https://www.sefamerve.com/en/star-patterned-young-girl-pajamas-suit-g1808-blue--369498/>

Bild 10. Tillgänglig: https://stories.plancanada.ca/in-photos-love-yourself-art-project-empowers-girls-in-peru/?_ga=2.25075834.1968112958.1576436045-969601597.1576436045

Bild 11. Tillgänglig: <https://www.topic.com/the-true-weight-of-teenage-obesity>

Bild 12. Tillgänglig [här](#)